

GRAN ANGULAR

FÓRMULA MAGISTRAL

Enric I. CanelaCATEDRÀTIC DE BIOQUÍMICA I BIOLOGIA MOLECULAR.
UNIVERSITAT DE BARCELONA

Un efecte secundari positiu de la pandèmia de la covid-19 ha estat mostrar els beneficis tangibles, tant econòmics com socials, de la ciència oberta.

El concepte ciència oberta té una àmplia gamma de significats. Van des de la publicació de resultats de la recerca, en oposició a la confidencialitat, fins a l'intercanvi gratuït de tot el procés de la recerca, inclosos protocols, anàlisis, taules de dades i resultats, i quaderns de laboratori per afavorir la reproductibilitat dels resultats i la reutilització de les dades.

Avui poques persones posen en dubte que la ciència oberta té i haurà de tenir un impacte econòmic creixent, però no hi ha un acord sobre quins impactes són ni quin podria ser-ne l'abast. M'atreveixo a dir que molts responsables polítics, empresaris i líders d'institucions científiques, tot i creure-hi, no sabrien gaire bé què fer per impulsar la ciència oberta. És obvi, però, que poder compartir dades comporta un gran estalvi de temps en recerca d'informació, més encara si resultats i dades es dipositen en repositoris de lliure accés.

L'exemple de la lluita contra el SARS-CoV-2 ens serveix per veure de manera evident què representa la ciència oberta per al ràpid avenç de la recerca i la seva aplicació, tant des del punt de vista de benefici social com des del punt de vista econòmic.

Al començament de la pandèmia, les previsions més optimistes no indicaven que abans de final del 2020 hi hauria vacunes ni que a meitat del 2021 una gran part de la població de països amb recursos estaria vacunada. No només la vacuna, sinó que el coneixement sobre una enorme quantitat de fàrmacs i la seva utilitat ha estat paradigmàtic. Possiblement, permetran avenços substancials en la lluita contra

LA LEGISLATURA DE LA CIÈNCIA OBERTA

Els investigadors de les universitats tenen més accés a la informació que les empreses. ARXIU

“Necessitem una plataforma intel·ligent, capaç de gestionar la informació, amb experts, que ofereixi una manera eficient de navegar pels recursos, la tecnologia i les capacitats d'innovació que hi ha en l'ecosistema d'innovació català

malalties de mal pronòstic.

Què ha passat? Una gran quantitat de científics han publicat els seus resultats en obert i de lliure accés, els han compartit i, al mateix temps, les principals editorials han posat en obert els articles que es publiquen a les seves revistes i que normalment només es poden llegir per subscripció o pagament específic. Tot el sistema de recerca biomèdic, o gairebé tot, s'ha posat al servei d'una finalitat concreta. El resultat, malgrat detractors, ha estat espectacular. Podeu imaginar que hauria passat si s'hagués fet el mateix per, per exemple, eliminar els plàstics?

És, principalment, a través de les publicacions que els investigadors proporcionen la informació científica, però aquesta via diu poc de

les possibles aplicacions comercials. D'altra banda, els investigadors de les universitats i dels centres pú-

Catalan Open Research Area

La CORA, Catalan Open Research Area, és la plataforma que engloba el Portal de Recerca de Catalunya i el Repositori de Dades de Recerca de Catalunya. Inclou la producció científica i permet el dipòsit de dades i resultats. Un sistema comparable al de països europeus com els Països Baixos, Flandes, Dinamarca, Noruega, Suècia i, en molts aspectes, el Regne Unit.

bics, a través de grans subscripcions, tenen més accés a la informació que la majoria de les empreses. Aquest és un buit que necessitem cobrir.

Davant aquesta falta de coneixement concret sobre els beneficis de la ciència oberta, seria altament positiu que tinguéssim un sistema de recollida i de tractament de la informació per disposar d'indicadors que incentivessin les administracions a invertir més per impulsar la ciència oberta.

Igualment, divulgar adequadament el coneixement científic entre els ciutadans, tot mostrant els beneficis de la recerca, probablement provocaria la retroalimentació del sistema, ja que el ciutadà impulsaria l'administració a invertir en recerca i a potenciar la ciència oberta.

La informació científica detallada en obert arriba als científics, però no aporta cap benefici socioeconòmic si els que l'han d'aplicar no hi accedeixen. A Catalunya, el sistema està mancat d'una part fonamental, la visibilitat i l'accessibilitat dels coneixements per a aquells que podrien fer-los servir per innovar i arribar al mercat de manera més àgil i competitiva. Necessitem una plataforma intel·ligent, capaç de gestionar la informació, amb experts, que ofereixi una manera eficient de navegar pels recursos, la tecnologia i les capacitats d'innovació que hi ha en l'ecosistema d'innovació català.

A Catalunya disposem del sistema CORA, amb els ingredients per fer-ho i, a més, tenim la sort de tornar a tenir un departament encarregat de la universitat i la recerca, amb capacitat per impulsar l'economia del coneixement. La seva declaració d'intencions en l'àmbit de la ciència oberta ens anima a pensar que en aquesta legislatura es podria fer un pas de gegant per disposar de totes les eines que demana la societat del coneixement.